

Nr 29.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag samt i ämnet väckta motioner, dels ock väckta motioner angående småföretagens kreditfrågor.

I en den 2 april 1954 dagtecknad proposition, nr 210, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag ur statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må tills vidare beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft två i anledning av densamma väckta likalydande motioner, nämligen nr 541 i första kammaren av herrar *Spetz* och *Näslund* och nr 691 i andra kammaren av herrar *Gustafsson* i Skellefteå och *Carlsson* i Tibro. I motionerna hemställs, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 210 måtte beakta vad som anförts i motionerna och därvid i första hand uttala, *dels* att företagareförening inom ramen för av Kungl. Maj:t för varje förening medgivet sammanlagt belopp erhåller beslutanderätt i fråga om kreditgarantier, där lånesumman understiger gränsen för föreningarnas underställningsfria utlåningsrätt, *dels* att ett större antal företagareföreningar än för närvarande snarast möjligt bör erhålla utlåningsrätt och godtas som lokalorgan samt att gränsen för föreningarnas underställningsfria utlåningsrätt höjes till 50 000 kronor.

Beträffande motiveringen för denna hemställan hänvisar utskottet till motionen II: 691.

Utskottet har även ansett sig i förevarande sammanhang böra behandla två till utskottet hänvisade likalydande motioner, nr 225 i första kammaren av herr *Björnberg m. fl.* samt nr 289 i andra kammaren av herr *Nygren m. fl.*, i vilka hemställs dels att riksdagen måtte antaga ett i motionen framlagt förslag till ändring av 46 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse, dels att riksdagen måtte uttala, att kreditrestriktionerna, så länge desamma består, enligt dess mening bör tillämpas på ett sådant sätt, att nya och mindre företag i kredithänseende icke försättes i mindre gynnsamt läge än andra företag.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden hänvisas till motionen II: 289.

Att främja en ur samhälleliga synpunkter gynnsam utveckling inom hantverket och småindustrien har under senare tid varit ett särskilt intresse för statsmakterna. Därvid har icke minst småföretagens finansieringsproblem tilldragit sig uppmärksamhet. Av olika skäl har det ansetts böra ankomma på staten att i viss utsträckning sörja för att denna del av näringslivet tillförs erforderligt kapital för nyetablering, utvidgning och rationalisering av företag. Här må erinras om den utlåning av statsmedel, som sker från hantverkslånefonden och fonden för hantverks- och småindustrikredit samt genom förmedling av företagareföreningar i vissa län.

Hithörande frågor har under tiden efter världskriget i flera omgångar varit under utredning. Sålunda har *småföretagsutredningen* i sitt den 4 februari 1946 avgivna betänkande med förslag till ordnande av kreditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustri samt bildande av företagarnämnder (SOU 1946: 22) förordat viss omläggning och utvidgning av ifrågavarande låneverksamhet. Förslaget innebär, att utlåningen från nyssnämnda fonder och genom företagareföreningarna sammanföres, att därvid bildas en ny lånefond, ur vilken medel till verksamheten erhålles, att företagareföreningarna ombildas till företagarnämnder samt att dylika nämnder bildas i de delar av landet, där företagareföreningar icke finns. Efter att ha varit föremål för remissbehandling har småföretagsutredningens förslag undergått viss överarbetning inom handelsdepartementet. Resultatet härav har redovisats i en den 22 juni 1949 upprättad *promemoria angående utvidgad rådgivnings- och kreditverksamhet för hantverk och småindustri*. I promemorian föreslås, att den lånerörelse, som bedrivs av företagareföreningarna, avvecklas och ersätts av ett kreditgarantisystem, som innebär att föreningarna får rätt att teckna statliga kreditgarantier för lån i affärs- och sparbanker. Vidare förutsätts, att företagareföreningar efterhand tillskapas i alla län. Sedan yttranden över promemorian inhämtats från ett flertal myndigheter och organisationer, har ifrågavarande förslag anmälts i 1950 års statsverksproposition. Därvid uttalades, att det bl. a. med hänsyn till pågående utredningar rörande näringslivets lokalisering, den framtida investeringskontrollen samt ändringar i banklagstiftningen knappast var möjligt att ta slutgiltigt ståndpunkt till förslaget.

I samband med att anslaget till kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. — från vilket bl. a. utgår understöd till företagareföreningarnas låneverksamhet — föregående år överfördes till tionde huvudtiteln, verkställdes inom handelsdepartementet en *översyn av föreningarnas verksamhet*. Vissa resultat av denna översyn har redovisats i 1954 års statsverksproposition (bil. 12, p. 52). I anslutning därtill har föreslagits åtgärder, som är avsedda att möjliggöra en viss utbyggnad av verksamheten. Sålunda har för budgetåret 1954/55 äskats en från 1 500 000 kronor till 2 500 000 kronor ökad medelsanvisning för lån till företagareföreningar m. fl. ävensom därutöver föreslagits att ett belopp av 250 000 kronor anvisas till subventionering av dylika föreningar. Genom den ökade medelsanvisningen förutsättes det bl. a. skola bli möjligt att i viss utsträckning ställa medel till förfogande

för utlåning genom företagareföreningar, som icke tidigare bedrivit låneverksamhet.

Inom handelsdepartementet har vidare under den gångna vintern av filosofie doktor C. G. Widell, byråchefen i bank- och fondinspektionen S. A. Algott, byråchefen i arbetsmarknadsstyrelsen B. R. Johansson samt sekreteraren K. A. F. Frithiofson verkställt särskild utredning angående ökad kreditgivning till hantverk och småindustri under statlig medverkan. Resultatet av utredningen har framlagts i en den 12 februari 1954 dagtecknad *promemoria med förslag till statlig kreditgarantigivning i syfte att främja utvecklingen inom hantverk och småindustri*.

Beträffande innehållet i nämnda promemoria samt över densamma avgivna remissyttranden hänvisas, i den mån redogörelse härför icke lämnas nedan, till propositionen.

Departementschefen har anfört följande.

För hantverks- och småindustriföretag finns f. n. särskilda möjligheter att för olika ändamål erhålla lån av statsmedel. Sålunda bedriver företagareföreningar i vissa län med understöd av statsmedel en låneverksamhet, som är avsedd att stödja företagsamhet i mindre skala. Vidare är i liknande syfte inrättade särskilda lånefonder, statens hantverkslånefond och fonden för hantverks- och småindustrikredit. Möjligheterna att utnyttja dessa kreditformer är emellertid f. n. starkt begränsade. Företagareföreningar med utlåningsverksamhet existerar endast i nio län; företagare i stora delar av landet är sålunda utestängda från denna låneform. Vad beträffar de båda hantverksfonderna synes erfarenheten visa att de — bl. a. på grund av förhållandevis stränga lånevillkor — ej i den utsträckning, som avsetts, kommit att utgöra stöd åt de berörda kategorierna av företag.

Frågan om en utvidgning och förbättring av det statliga kreditstödet åt hantverk och småindustri har under senare år övervägts vid upprepade tillfällen. Sålunda framlade småföretagsutredningen år 1946 ett förslag till statlig låneverksamhet, liknande företagareföreningarnas och avsedd att täcka alla delar av landet. Delvis på grundval av småföretagsutredningens betänkande i ämnet upprättades inom handelsdepartementet år 1949 ett annat förslag, som innebar, att företagareföreningar successivt skulle komma till stånd i samtliga län och att föreningarna skulle få befogenhet att på statens vägnar teckna garanti för lån till småföretag. Dessa förslag föranledde emellertid ej någon åtgärd.

I en inom handelsdepartementet av särskilda utredningsmän upprättad promemoria har nu framlagts förslag till statlig kreditgarantigivning i syfte att främja utvecklingen inom hantverk och småindustri. Detta förslag innebär i huvudsak följande.

Statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag skall efter ansökning kunna beviljas på vissa villkor. I varje län skall finnas ett lokalorgan för handläggning av ärenden rörande statsgaranti. I län, där det finns företagareförening, som för låneverksamhet beviljats understöd av statsmedel, skall föreningen vara lokalorgan. I övriga län skall funktionen

såsom lokalorgan uppehållas av riksbankens avdelningskontor. Ansökan om statsgaranti skall inges till lokalorganet, som skall verkställa erforderlig utredning i ärendet och med eget yttrande överlämna ansökningen till Kungl. Maj:t. Befinnes ärendet efter vederbörlig beredning, som skall företagas inom handelsdepartementet, böra bifallas av Kungl. Maj:t, lämnas bemyndigande till företagareföreningen, respektive riksbanken att på statens vägnar utfärda garanti för lånet. På lokalorganet skall vidare ankomma att, sedan garanti utfärdats och lånet utlämnats, utöva viss kontroll å lånets användning och tillsyn över det låntagande företags utveckling.

Kungl. Maj:t skall till riksbanken kunna delegera befogenhet att meddela statsgaranti i viss utsträckning. Vad angår själva utfärdandet av garanti skall i undantagsfall även annat organ än företagareförening eller riksbanken kunna erhålla bemyndigande härtill.

Statsgaranti skall i princip kunna ifrågakomma oavsett i vilken kreditinrättning lån är avsett att tagas. Beträffande storleken av det lånebelopp, för vilket garanti skall kunna beviljas, har någon gräns uppåt icke föreslagits. Begränsning nedåt har förutsatts endast för de fall, som handläggs av företagareförening i egenskap av lokalorgan. I dylika fall skall nämligen garanti beviljas endast för lån som överstiger det högsta belopp, vilket enligt gällande föreskrifter kan av företagareförening utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t utlämnas till ett och samma företag. Ifrågavarande maxibelopp utgör f. n. 40 000 kronor. I fall, där lån bör kunna erhållas i kreditanstalt mot vanliga bankmässiga säkerheter, skall statsgaranti icke beviljas. För lån, som utlämnas under statsgaranti, skall i regel ställas säkerhet enligt de grunder som vanligen tillämpas av företagareföreningarna. Sådan säkerhet skall omhändertagas av den kreditinrättning, som utlämnar lånet. Kreditinrättningen skall i övrigt förvalta lånet under bankmässiga former.

Vad avser räntan å lån, för vilka statsgaranti utfärdats, framhåller utredningsmännen, att konkurrensen mellan kreditinrättningarna i praktiken torde komma att medföra, att räntan på dessa lån i allmänhet kommer att bli väsentligt lägre än vad motsvarande lån skulle ha betingat på den fria marknaden. Man torde kunna utgå från att lån med statsgaranti kommer att i räntehänseende likställas med bottenlån. Några särskilda åtgärder härför torde icke erfordras. Skillnaden mellan den presumerade räntan å lån med statsgaranti och den ränta, företagareföreningarna vanligen betingar sig vid utlåning, motiverar att en avgift, motsvarande denna skillnad, uttages av kreditinrättningen och tillfaller lokalorganet i syfte att täcka kostnaderna för handhavandet av garantiärendena.

Utredningsmännen har ansett, att kreditgarantisystemet bör inrättas och tills vidare tillämpas på försök. Med hänsyn till förlustriskerna bör försiktighet iakttagas vid garantigivningen. Eventuellt uppkommande förluster för staten bör enligt förslaget förskottsvis täckas av riksgäldskontoret och i sista hand ersättas genom anslag av riksdagen.

Ramen för garantigivning under nästa budgetår föreslås bli 10 milj. kronor.

Slutligen har utredningsmännen framhållit, att en omprövning av de hittills tillämpade formerna för statligt stöd till hantverk och småindustri bör övervägas, därest det föreslagna kreditgarantisystemet under försöksperioden visar sig fungera på ett tillfredsställande sätt.

Av de myndigheter och sammanslutningar, som yttrat sig över förslaget, har de allra flesta anslutit sig till uppfattningen att det föreligger behov att utvidga statens möjligheter att lämna finansiellt stöd åt hantverks- och småföretag. Den övervägande delen av de remissinstanser, som funnit önskvärdt att de statliga stödmöjligheterna ökas, har också biträtt utredningsmännens förslag, att utvidgningen bör ske genom inrättande av ett kreditgarantisystem. Flera hörda myndigheter och sammanslutningar har emellertid avstyrkt förslaget. Några remissinstanser har ansett ytterligare utredning rörande kreditgarantisystemet påkallad. I en del av de tillstyrkande yttrandena görs erinringar angående systemets utformning och praktiska tillämpning.

Hantverks- och småindustriföretagen svarar för en icke obetydlig del av landets samlade produktion. Det är fördenskull av vikt, att dessa företag kan upprätthålla och om möjligt successivt öka sin produktionsförmåga. Detta kan ske endast under förutsättning att uppmärksamheten ständigt hålles riktad på den tekniska utvecklingen och att i anslutning härtill en fortgående rationalisering av företagens drift äger rum. En rationalisering av företagen kräver kapitalinsatser för anskaffning av tidsenliga lokaler och maskiner. Möjligheterna att insätta kapital av tillräcklig storlek i rörelsen är emellertid ofta för svaga hos de mindre företagen, vilkas ägare ej sällan är ur stånd att tillhandahålla vare sig eget kapital av nämnvärd storlek eller bankmässiga säkerheter, mot vilka kompletterande krediter kan erhållas. Att så är förhållandet har bekräftats av många remissinstanser, bl. a. av de organisationer som företräder företagens intressen.

Svenska bankföreningen har velat hävda att de mindre företagen alltid eller så gott som alltid erhåller den kredit som är motiverad med hänsyn till antingen ställda säkerheter eller låntagarens personliga förutsättningar eller båda dessa faktorer i förening. Gentemot denna uppfattning kan emellertid ställas många och på praktiska erfarenheter grundade vittnesbörd både från statliga myndigheter, vilka varit i beröring med hittillsvarande statliga stödverksamhet, och från enskilda sammanslutningar. Jag anser mig i detta sammanhang blott behöva särskilt erinra om företagareföreningarnas erfarenheter, vilka ger vid handen att det från småföretagens sida föreligger ett trängande lånebehov, som vida överstiger de medel, som kunnat ställas till förfogande för utlåning. Man kan utgå från att det i dessa fall nästan genomgående gäller kreditbehov, som ej kunnat tillgodoses genom vanliga bankkrediter.

Såsom framhållits av utredningsmännen och vitsordats av åtskilliga remissinstanser — bl. a. riksbanksfullmäktige, arbetsmarknadsstyrelsen, landsorganisationen och landskommunernas förbund — har vidare de lånemöjligheter, staten kan tillhandahålla, stor betydelse som hjälpmedel för en ur det allmännas synpunkter önskvärd lokaliserings- och sysselsättnings-

politik. Denna politik går bl. a. ut på att i områden, där näringslivet har en ensidig sammansättning eller domineras av konjunkturkänslig storindustri, söka åstadkomma en differentiering genom tillskapande eller utvidgning av livskraftig småindustri. Det är vidare fråga om att skapa ersättning för sysselsättningsmöjligheter, som äventyras genom nedläggande av företag. Enskilda kommuner har i sådana situationer gjort icke obetydliga insatser genom långivning, borgensåtaganden och på andra vägar, men den kommunala insatsen på området har icke varit utan olägenheter, bl. a. med hänsyn till risken för olämplig konkurrens mellan olika kommuner om företagen. I åtskilliga fall torde för övrigt kommunerna med dylika stödåtgärder ha gått utöver sina befogenheter enligt kommunallagarna. Företagareföreningarna har å sin sida åtagit sig och med viss framgång fullgjort liknande uppgifter inom ramen för den samhällseliga lokaliserings- och sysselsättningspolitiken. Föreningarnas kapacitet för dessa uppgifter är emellertid, såsom förut framhållits, starkt begränsad på grund av den jämförelsevis ringa medelstillgången. För att möjliggöra effektivare insatser på detta område är enligt min mening en utvidgning av resurserna synnerligen önskvärd.

Från vissa remissinstanser har framhållits att de förefintliga kreditbehoven kan komma att väsentligen tillgodoses om banklagssakkunnigas förslag beträffande rätt för bankerna att utlämna s. k. blancokrediter genomföres. Jag delar förhoppningen att småföretagens tillgång till erforderliga krediter därigenom skulle förbättras. Jag vill emellertid icke underlåta att i likhet med bank- och fondinspektionen framhålla, att det är svårt att närmare bedöma i vilken utsträckning sålunda vidgade kreditmöjligheter skulle komma till användning. Uppenbarligen kommer dessa möjligheter att kunna utnyttjas endast i den mån de enskilda bankerna är beredda att ikläda sig de risker, som ovedersägligen måste vara förenade med en kreditgivning av sådan art. Vidare bör framhållas, att den övre gränsen för blancokrediterna enligt föreliggande förslag skulle sättas så relativt lågt som till 50 000 kronor för varje särskilt fall. Det blir sålunda tämligen begränsade kreditbehov, som kan tillgodoses på denna väg. Jag anser mig därför icke kunna antaga att införande av blancokrediter — även om dessa i och för sig skulle kunna medföra lättnader — skulle innebära en lösning av småföretagarnas finansieringsproblem. Dessutom måste det uppenbarligen dröja, innan erforderliga lagändringar kan komma till stånd.

Med hänsyn till vad jag nu anfört och då särskilt lokaliseringssynpunkterna anser jag det vara ådagalagt att det föreligger ett angeläget behov av vidgade möjligheter till finansiellt stöd åt hantverks- och småindustriföretag. Enligt min mening bör staten icke undandraga sig att medverka till lösningen av denna fråga. Härvid kan olika vägar tänkas. Sålunda kan ökade utlåningsmöjligheter beredas över riksstaten, i vilket fall alltså en höjning av för ändamålet anvisade anslag skulle begäras av riksdagen. Detta skulle emellertid icke vara till någon nytta i områden där företagareföreningar ej finns och kanske för övrigt knappast behövs. Ur rent statsfinansiella syn-

punkter synes det av utredningen föreslagna kreditgarantisystemet också vara att föredraga. Om detta system genomföres, kommer endast eventuella förluster att påföras riksstaten. Erfarenheterna av ordningen med statliga kreditgarantier från andra områden synes vidare ge vid handen att systemet innebär åtskilliga fördelar jämfört med en direkt statlig långivning. Systemet går ut på att den redan existerande kreditorganisationen utnyttjas och innebär en mindre belastning på den statliga förvaltningsapparaten.

Fullmäktige i riksgäldskontoret har ansett önskvärt, att verkningarna av garantisystemet bl. a. för kreditväsendet och den statliga upplåningen ingående utreds innan systemet kommer till användning på nya områden. Även andra remissinstanser har ifrågasatt ytterligare utredning i olika hänseenden. Med anledning härav må erinras om att systemet med kreditgarantier i nu förevarande fall avsetts skola införas och tillämpas blott på försök och med iakttagande av viss försiktighet. Vidare har det sammanlagda beloppet av utfärdade garantier föreslagits skola för det närmaste året begränsas till 10 miljoner kronor. Det är knappast troligt att en garantigivning av denna jämförelsevis ringa omfattning skall kunna medföra menliga verkningar i de hänseenden fullmäktige kan ha åsyftat. Enligt min mening föreligger icke skäl att på grund av sådana farhågor uppskjuta införandet på försök och i begränsad omfattning av garantisystemet, om detta i övrigt kan anses innebära påtagliga fördelar. Då utredningsmännens förslag i princip dessutom tillstyrkts i det övervägande antalet remissyttranden anser jag mig därför böra förorda, att ett system med statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag försöksvis inrättas i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget.

Flera remissinstanser har ifrågasatt, om man nu borde införa en ny stödform för hantverk och småindustri utan att samtidigt företa en allmän samordning av förekommande stödåtgärder. Dessa invändningar saknar icke helt fog. Häremot får emellertid ställas angelägenheten av att utan längre dröjsmål verkligen effektivisera samhällets stödåtgärder på området, där ej minst de lokaliseringspolitiska önskemålen väga tungt. Kravet på samordning har f. ö. icke samma styrka, när det, som här är fallet, gäller att mera försöksvis införa en ny stödform. Ur viss synpunkt torde en utredning om en eventuell samordning av olika stödformer för övrigt kunna ge bättre resultat, om den företages först sedan praktiska erfarenheter föreligger av ordningen med kreditgarantier.

Utredningsmännens uppläggning av garantisystemet i organisatoriskt avseende finner jag i stort sett lämplig. Jag har sålunda icke för min del något att erinra mot att sådana företagareföreningar, som beviljats understöd av statsmedel för bedrivande av låneverksamhet, i egenskap av lokalorgan anförtros uppgiften att svara för den förberedande utredningen i garantiärendena, att efter Kungl. Maj:ts bemyndigande utfärda beviljade statsgarantier samt att utöva viss tillsyn och kontroll av de företag, som kommit i åtnjutande av statsgaranti. Det förhållandet att företagareför-

eningarna är i princip enskilda sammanslutningar har givit vissa remissinstanser anledning till betänkligheter mot att föreningarna skulle anförtros ifrågavarande uppgifter. Det må emellertid påpekas att det i stadgarna för samtliga föreningar med utlåningsverksamhet är föreskrivet att representeranter för vederbörande länsstyrelse skall ingå i föreningsstyrelsen samt att staten i samband med utanordning av understöd till föreningarna förbehåller sig rätt till kontroll av föreningarnas verksamhet. — Jag är emellertid icke nu beredd förorda, att, såsom från vissa håll föreslagits, företagareföreningar utan låneverksamhet anförtros uppgiften att vara lokalorgan för garantigivningen.

I syfte att statsgaranti skall kunna utfärdas för lån till företagare även i de län, där företagareföreningar med låneverksamhet icke finns, har föreslagits, att funktionen som lokalorgan i dessa län skall tills vidare uppehållas av riksbankens avdelningskontor. Riksbanken har förklarat sig villig att lämna sin medverkan i detta avseende men samtidigt framfört vissa erinringar mot den föreslagna anordningen. Sålunda anser riksbanksfullmäktige bl. a. att risk föreligger för en oenhetlig bedömning av garantiärendena om på vissa håll företagareföreningar skulle få handha garantiverksamheten. Vidare förklarar sig fullmäktige icke kunna godtaga, att företagareföreningar, som efter kreditgarantisystemets inrättande beviljas statsmedel för utlåning, skall övertaga de uppgifter i samband med garantigivningen, som förut ankommit på respektive riksbankskontor. Fullmäktige finner det lämpligare att riksbankens avdelningskontor i samtliga län tilldelas funktionen som lokalorgan för statsgarantigivningen.

Jag anser mig böra ta fasta på riksbanksfullmäktiges förklaring att banken är villig medverka i sådana län, där företagareförening med låneverksamhet ej finns, och tillstyrker alltså utredningsmännens förslag även i detta hänseende. I anledning av riksbanksfullmäktiges farhågor för en oenhetlig bedömning av garantiärendena må framhållas, att kravet på enhetlighet bör kunna tillgodoses, om den slutliga prövningen av ärendena, såsom i det följande förordas, företages av Kungl. Maj:t. Vad fullmäktige i övrigt anfört om den lokala organisationen ger mig anledning understryka, att det här tills vidare är fråga om en försöksverksamhet. Sedan under viss tid erfarenheter inhämtats vid praktisk tillämpning av garantisystemet, kommer alltså tillfälle att ges till den omprövning av organisationen, som då eventuellt kan befinnas påkallad.

Det slutliga avgörandet i ärenden rörande statsgaranti bör tills vidare, såsom utredningsmännen föreslagit, i princip ankomma på Kungl. Maj:t. Beredningen av förekommande garantiärenden — över vilka i lämplig utsträckning de centrala ämbetsverken, främst kommerskollegium och arbetsmarknadsstyrelsen, kan få tillfälle att yttra sig — bör ankomma på handelsdepartementet, som vid behov torde för ändamålet böra få anlita teknisk eller ekonomisk expertis. Hinder bör ej möta mot att Kungl. Maj:t för vissa ärenden eller grupper av ärenden — exempelvis avseende statsgaranti för mindre lån — överlämnar beslutanderätten till riksbanken.

Med hänsyn till syftet med verksamheten och säkerheternas beskaffenhet torde icke kunna undvikas att vissa förlustrisker för staten föreligger. En fortlöpande tillsyn över utvecklingen av de företag, som kommit i åtnjutande av statsgaranti, synes därför ofta behöfelig. Ifrågavarande tillsyn bör ankomma på lokalorganen. Omfattningen av och sättet för tillsynens utövande får bedömas från fall till fall. Därvid torde de erfarenheter, som gjorts i samband med de långivande företagareföreningarnas verksamhet, kunna tjäna till ledning. Uppenbarligen bör man eftersträva att i första hand långgivaren utövar så effektiv kontroll som möjligt.

Med hänsyn till att det nu närmast gäller att bedriva den av utredningsmännen föreslagna garantigivning på försök, varvid erfarenheter för eventuellt fortsatt verksamhet skall inhämtas, torde skäl icke f. n. finnas att binda prövningen av garantiärendena vid mera i detalj utformade regler. Vissa principiella riktlinjer torde dock böra uppdragas. Så har i viss utsträckning skett i utredningsmännens promemoria. Härjämte har en del spörsmål av principiell betydelse rests vid remissbehandlingen.

Sparbanksinspektionen och vissa andra remissinstanser har uttalat önskemål att regler skall fastställas angående vilka företag som skall kunna komma i åtnjutande av statsgaranti. Givetvis kan tvekan ibland uppkomma huruvida ett industriföretag, som söker statsgaranti, skall med hänsyn till exempelvis antalet anställda eller företagets produktionsvärde anses hänförligt till sådan mindre industri, för vilken ifrågavarande stödform är avsedd. I praktiken torde dock sådana ovissa fall bli förhållandevis sällsynta. Om starka skäl, t. ex. lokaliseringpolitiska, talar för att garanti beviljas visst företag, torde f. ö. inom rimliga gränser företagsstorleken icke böra tillmätas avgörande betydelse.

Statsgaranti bör beviljas endast sådana företag, där goda förutsättningar för rörelsens lönsamhet bedömes föreligga. Prövningen av garantiärendena bör med andra ord ske efter rent affärsmässiga grunder. Sökandenas personliga kvalifikationer bör naturligtvis spela roll. Som allmän regel bör härjämte gälla, att företagare, som beviljas statsgaranti för lån, skall i sin rörelse ha insatt eget kapital av rimlig storlek.

Av vad som tidigare anförts torde framgå att statsgaranti skall beviljas i första hand för lån som avses för rationalisering av tillverkning samt för nyetablering och utvidgning av företag på orter, där detta av lokaliserings- och sysselsättningskäl anses önskvärt.

Beträffande storleken av lån, för vilka statsgaranti skall kunna beviljas, kan jag i princip ansluta mig till utredningsmännens förslag. I län, där företagareförening med låneverksamhet finns, bör alltså statsgaranti som regel beviljas endast för lån överstigande 40 000 kronor. Kungl. Maj:t bör dock, då så befinner lämpligt, kunna jämka minimibeloppet uppåt eller nedåt. I övriga län skall statsgaranti kunna beviljas oavsett lånebeloppets storlek.

För statsgaranterat låns löptid och amortering torde i stort sett samma regler böra gälla som beträffande lån, vilka f. n. utlämnas av företagareföreningarna. Vanligen är det här fråga om lån med en löptid av tio år och med lika stor amortering varje år.

Såsom utredningsmännen förutsatt bör säkerhet ställas för lån med statsgaranti efter i huvudsak samma grunder, som tillämpas av företagareföreningarna. Statsgaranti bör ej ifrågakomma i fall där medel bör kunna erhållas i kreditanstalt mot vanliga bankmässiga säkerheter.

Enligt vad utredningsmännen framhållit kan räntan å lån, som utlämnas mot statsgaranti, förväntas bli förhållandevis låg utan att särskilda åtgärder vidtages. Riksbanksfullmäktige har anfört, att räntesatsen icke bör fastläsas. Vad sålunda uttalats överensstämmer med min uppfattning. Då vidare, att döma av vad som framkommit vid remissbehandlingen, skillnaden mellan räntan å de lån, som utlämnas av företagareföreningarna, och räntan å de statsgaranterade lånen synes bli relativt obetydlig, torde anledning icke finnas att i fråga om sistnämnda lån föreskriva, att särskild avgift utöver räntan skall uttagas. Ej heller bör någon riskpremie ifrågakomma. Såsom statskontoret och fullmäktige i riksbanken anfört bör förluster i anledning av statens ifrågavarande garantiåtaganden täckas från anslag å driftbudgeten. För nästa budgetår torde något anslag för ifrågavarande ändamål icke vara erforderligt.

Vissa remissinstanser, bland dem sparbanksinspektionen och fullmäktige i riksbanken, har påpekat att åtskilliga spörsmål sammanhängande med garantisystemets tillämpning i praktiken icke berörts av de sakkunniga. Detta gäller exempelvis frågan om förfaringssättet i händelse amortering eller räntebetaling å statsgaranterat lån icke fullgöres i rätt tid. Även kreditinrättningarnas särskilda förpliktelser i samband med förvaltningen av statsgaranterade lån bör enligt dessa remissinstansers mening närmare preciseras. Därvid har föreslagits, att föreskrifter rörande dessa och liknande spörsmål meddelas i särskild författning. Med anledning av vad sålunda anförts må framhållas, att det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i ämnet. Jag torde framdeles få för Kungl. Maj:t anmäla förslag till dylika bestämmelser.

Utskottet.

I förevarande proposition har framlagts förslag till statlig kreditgarantigivning för att främja utvecklingen inom hantverk och småindustri. Förslaget närmare innebörd framgår, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, av föredragande departementschefens uttalande.

Finansieringsproblemen inom hantverk och småindustri uppmärksammades redan vid föregående års riksdag, då bankoutskottet (utlåtande nr 15) i anledning av väckta motioner framhöll, att utskottet delade den av motionärerna uttalade uppfattningen om betydelsen av att hantverkets och småindustriens problem ägnades ökad uppmärksamhet. Utskottet hälsar sålunda med tillfredsställelse, att förslag till positiva åtgärder nu kunnat framläggas, varigenom effektivare insatser för att underlätta rationaliseringen inom dessa näringar möjliggöres. Bl. a. skulle föreliggande finansie-

ringssvårigheter vad gäller anskaffningen av nya lokaler och tidsenliga maskiner i viss utsträckning kunna undanröjas.

Vad gäller formerna för statens medverkan till lösningen av dessa frågor kan olika vägar förtjäna att övervägas. I likhet med föredragande departementschefen är utskottet av den uppfattningen att ett system med statliga kreditgarantier är ett värdefullt komplement till den statliga utlåningsverksamheten och har härvid särskilt uppmärksammat de goda erfarenheterna från de områden där ett statligt kreditgarantisystem tidigare tillämpats. Under den försöksperiod, då kreditgarantisystemet introduceras, bör verkningarna av systemet för kreditväsendet och den statliga upplåningen uppmärksammas. Införandet av ifrågavarande system motiverar även att åtgärder vidtages i syfte att söka samordna förekommande stödåtgärder på området, ehuru härmed synes kunna anstå till dess att någon erfarenhet vunnits av ordningen med kreditgarantier.

Mot den föreslagna uppläggningen av garantisystemet i organisatoriskt hänseende har utskottet icke någon erinran. Utskottet tillstyrker sålunda att riksbanken medverkar i kreditgarantigivningen på det sätt som angivits i propositionen. Då föredragande departementschefen uttryckligen betonat att det är fråga om en försöksverksamhet synes det utskottet mest ändamålsenligt att icke nu fastställa några bindande regler för prövningen av garantiärenden. Kungl. Maj:t bör sålunda, i förekommande fall efter samråd med fullmäktige i riksbanken, söka anpassa organisationen med ledning av vunna praktiska erfarenheter. Härvid synes även flera av de i motionerna I: 541 och II: 691 framlagda förslagen förtjäna att närmare övervägas. Sålunda synes det böra prövas att framdeles, när garantisystemet blivit inarbetat, delegera beslutanderätten i vissa ärenden till sådana företagareföreningar som äger rätt att bedriva utlåning. Frågan om en höjning av föreningarnas underställningsfria utlåningsrätt synes böra bli föremål för prövning i annat sammanhang, och utskottet är för sin del icke berett taga ställning härtill.

Vad särskilt gäller övervakningen av låntagarna har motionärerna understrukit, att denna bör inskränkas till den som bank- och affärsmässigt brukar ske från vanliga kreditinrättningar. Utskottet anser sig i anledning härav böra understryka att kontrollen icke göres alltför rigorös. Självfallet måste emellertid tillses att de lån som erhålles med anlåtande av lämnade garantier verkligen kommer till användning för uppgivet ändamål. Motionärerna uttalar vidare, att stödet ej bör begagnas som instrument för att centralt dirigera företagens lokalisering i annan mån än som följer av att en väsentlig del av dessa krediter bör förbehållas företag i landsbygdskommuner och i industriellt svagt utvecklade landsdelar. I anslutning härtill vill utskottet betona att om kreditgarantierna — såsom motionärerna förutsatt — i tämligen stor omfattning utnyttjas för företag, som förläggs till svagt eller ensidigt industrialiserade områden, torde de samtidigt bli ett hjälpmedel för att skapa ett mera differentierat näringsliv inom olika landsdelar. Ut-

skottet finner sålunda naturligt, att sysselsättnings- och lokaliseringssynpunkter kommer i betraktande vid utnyttjandet av kreditgarantierna.

Till i motionerna uttalade önskemål i fråga om amorteringstiderna kan utskottet ansluta sig. Beträffande lån till fastigheter och dyrbar maskinutrustning bör sålunda i vissa fall en längre amorteringstid än tio år kunna medges. Hinder bör ej möta att i undantagsfall, då särskilda skäl därtill föreligger, befrielse från amorteringsskyldighet lämnas under de första åren av lånens löptid.

I samband med behandlingen av förevarande proposition har utskottet upptagit motionerna I: 225 och II: 289, i vilka hemställts dels om ändring av 46 § banklagen i syfte att möjliggöra blancokrediter om högst 50 000 kronor till idkare av hantverk och småindustri, dels att riksdagen måtte uttala önskvärdheten av att kreditrestriktionerna tillämpades på ett sådant sätt, att nya och mindre företag i kredithänseende icke försättes i ogynnsammare läge än andra företag.

Vad först angår frågan om de s. k. blancokrediterna kan utskottet ansluta sig till föredragande departementschefens uttalande, att införande av sådana krediter, även om dessa i och för sig skulle medföra lättnader, icke skulle innebära en lösning på småföretagarnas finansieringsproblem. Utskottet finner det även mest ändamålsenligt, att frågan om införandet av blancokrediter blir föremål för prövning i samband med att förslag till ny banklag förelägges riksdagen. I fråga om kreditrestriktionernas tillämpning vill utskottet hänvisa till ett av fullmäktige i riksbanken till utskottet föregående år avgivet yttrande, enligt vilket icke förebragts några omständigheter som skulle tyda på att kreditrestriktionerna i tillämpningen skulle ha inneburit att större företag skulle ha gynnats på bekostnad av småföretagsamheten. Yttrandet torde alltjämt äga giltighet, och enligt utskottets mening föreligger sålunda icke motiv för något uttalande från riksdagen beträffande kreditrestriktionernas tillämpning i fråga om småföretagsamheten.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen

- 1) må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition;
- 2) må besluta att motionerna I: 541 och II: 691, i den mån de icke får anses besvarade genom vad utskottet ovan anför, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 3) må besluta att motionerna I: 225 och II: 289, i den mån de icke får anses besvarade genom vad utskottet ovan anför, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 maj 1954.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, De Geer, Mogård, Wehtje, Krügel*, Eliasson, Johansson, Rune* och Svärd*;

från andra kammaren: herrar Severin i Stockholm, Nilsson i Landskrona*, Sköldin*, Persson i Norrby, Johansson i Kalmar, Carlsson i Tibro, Nygren och Löfgren.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) av herrar *Wehtje*, *Svärd* och *Nygren*, vilka ansett att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

Utskottet. Numera torde enighet råda om den svenska småföretagsamhetens egen inneboende livskraft samt om dess avgörande betydelse ur nationell försörjnings- och sysselsättningssynpunkt. För ett fritt näringsliv är den mindre företagsamheten omistlig. Det mindre företaget är ofta ett växande företag med ett naturligt intresse för en sund och stimulerande konkurrens. Det har sina särskilda förutsättningar att nyttiggöra vinningar som den tekniska utvecklingen ställer till förfogande. Med rimlig frihet från hämmande bestämmelser ger småföretagsamheten förbättrade utsikter till ett geografiskt och produktionsmässigt differentierat näringsliv samt möjligheter för den som känner sig lockad av företagarens svåra uppgift att pröva sina krafter även i de fall då de personliga ekonomiska tillgångarna är starkt begränsade.

Hantverks- och småindustri är en form för småföretagande, som trots alla spådomar om motsatsen, anmärkningsvärt väl förmått hävda sig i konkurrensen. Dessa näringsgrenar har emellertid under senare år mött problem, som icke torde låta sig lösas utan medverkan från det allmänna. Bland dessa intar finansieringsfrågan en central plats. Detta spørsmål har varit föremål för uppmärksamhet i olika offentliga utredningar samt i framställningar av annan art.

Svårigheterna att finansiera nyetableringar, utvidgningar och rationaliseringar inom hantverk och småindustri har uppenbart samband med de alltmer framträdande resultaten av den skattepolitik och den ekonomiska politik som förts och föres i vårt land. De är följaktligen av principiellt sett samma slag som de hinder, vilka möter vid all företagsfinansiering. Det otillräckliga sparandet och bristen på riskvilligt kapital ligger bakom. En radikal förbättring kan därför endast nås genom en rationellare skattepolitik och en mera realistisk ekonomisk politik. Utskottet har velat erinra om detta mera långsiktiga perspektiv, ehuru denna frågeställning icke direkt knyter till de förslag utskottet nu har att fatta ställning till.

De för hantverket och småindustrien säregna finansieringsproblemen framträder med särskild skärpa då kreditprövningen måste göras hårdare, därför att kreditinstituten ålagts att prioritera vissa — i huvudsak offentliga — låneanspråk. Utskottet finner det i denna situation påkallat att framhålla betydelsen av att den i och för sig nödvändiga återhållsamheten icke gives en sådan kreditpolitisk utformning att de mindre företagen i kredithänseende försättes i ett sämre läge än andra som söker kredit.

I förevarande proposition framlägges förslag till statlig kreditgarantigivning för hantverk och småindustri. I motionerna I: 225 och II: 289 yrkas sådan ändring i banklagen att kreditinstituten beredes tillfälle att bevilja förtroendekrediter till idkare av dessa näringar upp till ett belopp av femtiotusen kronor per låntagare.

Båda de föreslagna åtgärderna har till syfte att förbättra utsikterna för mindre företagare att erhålla behövlig kredit. Det kan enligt utskottets mening i och för sig icke råda tveksamhet om att rätta sättet att tillfredsställa de mindre företagens lånebehov är att ge kreditinstituten förutsättningar för att efter egen prövning och på egen risk förmedla de erforderliga lånemedlen. Systemet med förtroendekrediter gör det möjligt att i ökad utsträckning vid bedömningen av låneanspråk taga hänsyn till de personliga kvalifikationerna hos den som söker och till framtidsutsikterna för de projekt som föranlett framställningarna. Det finns enligt utskottets mening icke anledning förmoda att denna prövning skall bliva mera återhållsam än hänsynen till spararnas intressen gör nödvändigt. Under inga förhållanden talar erfarenheterna för att prövningen blir mildare om den skötes av instanser inom riksbanken eller eljest av offentliga organ.

Utskottet tillstyrker sålunda att riksdagen genom ändringar i banklagen gör förtroendekrediter till hantverk och småindustri möjlig. Vad det i motionerna ifrågasatta högsta beloppet för en sådan kredit angår, vill utskottet erinra om att detsamma föreslogs vid en tidpunkt då pris- och kostnads-läget var ett annat än nu. Starka skäl talar av den anledningen för en viss höjning av maximibeloppet, förslagsvis upp till 75 000 kronor per låntagare. Innan åtgärder i denna riktning vidtages bör emellertid erfarenheter från systemets tillämpning vinnas. Utskottet förutsätter sålunda att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga. De föreslagna ändringarna i banklagen bör enligt utskottets mening kunna genomföras utan att den i utsikt ställda fullständiga revisionen av ifrågavarande lag avvaktas.

Statlig kreditgarantigivning vidgar naturligtvis icke den sammanlagda ram, inom vilken kreditgivningen måste hålla sig. Vägande principiella erinringar kan enligt utskottets uppfattning anföras mot tendensen att i ökad omfattning överflytta kreditriskerna från kreditinstituten till statsverket. Särskilt i en åtstramad konjunktur kan detta medföra nödvändigheten av organisatoriskt svår genomförbara kontrollåtgärder. Det kan även få icke avsedda biverkningar för det sammanlagda sparandets omfattning. Trots dessa och andra invändningar är utskottet berett tillstyrka förslaget att staten skall ställa kreditgarantier för hantverk och småindustri. Vid sitt ställningsta-

gande har utskottet tagit särskild hänsyn till nödvändigheten av omedelbara åtgärder och till den föreslagna verksamhetens karaktär av försöksverksamhet. Den statliga kreditgarantivningen bör därför — som utskottet ser saken — uppfattas som en övergångsföreteelse i huvudsak nödvändiggjord därför att det måste taga viss tid innan systemet med förtroendekrediter hinner tränga igenom. I detta sammanhang finner utskottet anledning att understryka föredragande departementschefens uppfattning att ett system med statliga kreditgarantier under alla förhållanden är att föredraga framför en ökning av den direkta statliga utlåningsverksamheten. Hitills vunna erfarenheter talar också för kreditgarantier, även om de ännu icke ge tillräcklig grund för ett slutligt omdöme.

Då utskottet, som ovan framhållits, ser garantisystemet som ett försök har det icke funnit sig ha anledning göra några erinringar mot den organisatoriska uppläggningsen. I anledning av motionerna I: 541 och II: 691 vill utskottet emellertid framhålla, att beslutanderätten i lånefrågor bör decentraliseras i den mån detta över huvud taget är förenligt med den kontroll, som erfarenhetsmässigt kan visa sig ofrånkomlig. Att företagareföreningen därvid kan inkopplas torde ligga i sakens natur. Utskottet vill också påpeka att kontrollen över de medel, som upplånats med stöd av statlig kreditgaranti, icke bör göras alltför ingripande eller alltför rigorös. Den bör i möjligaste mån läggas på sedvanlig affärsmässig bas. Då kreditgaranti utfärdas för lån till inköp av fastigheter eller dyrbar maskinutrustning bör även längre amorteringstid än 10 år kunna medgivas efter särskild prövning. Hinder bör ej heller möta för att i undantagsfall befrielse från amorteringsskyldighet lämnas under de första åren av lånens löptid. Över huvud taget anser sig utskottet böra understryka att kreditgarantisystemet för hantverk och småindustri bör handhas med all tänkbar smidighet och med all möjlig hänsyn till låntagarna. Detta är enligt utskottets mening tänkbart utan att nödvändig kontroll eftersättes.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen

- 1) måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition,
- 2) måtte med bifall till motionerna I: 225 och II: 289 antaga följande

Förslag

till

lag om ändring av 46 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Häriigenom förordnas, att 46 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

Bankaktiebolag — — — ej erhållits; samt

4. kredit utan särskild säkerhet till ett belopp i varje sär-

skilt fall av högst 50 000 kronor och sammanlagt högst en tiondel av bankbolagets eget kapital lämnas idkare av hantverk eller småindustri.

I fråga om — — — ikläder sig.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1954.

3) måtte uttala, att kreditrestriktionerna, så länge desamma består, enligt dess mening bör tillämpas på ett sådant sätt, att nya och mindre företag i kredithänseende icke försettes i mindre gynnsamt läge än andra företag.

4) måtte anse motionerna I: 541 och II: 691 besvarade med vad utskottet ovan anfört.

2) av herrar *De Geer, Carlsson* i Tibro och *Löfgren*, vilka ansett dels att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

I förevarande proposition — — — (lika med utskottet) — — — förtjäna att närmare övervägas. Sålunda synes det böra prövas att delegera beslutanderätten i vissa ärenden till sådana företagareföreningar som äger rätt att bedriva utlåning samt att höja föreningarnas underställningsfria utlåningsrätt.

Vad särskilt gäller övervakningen av låntagarna har motinärerna understrekat, att denna bör inskränkas till den som bank- och affärsmässigt brukar ske från vanliga kreditinrättningar. Utskottet anser sig i anledning härav böra understryka att kontrollen icke göres alltför rigorös. Självfallet måste tillses att de lån som erhålles med anlåtande av lämnade garantier verkligen kommer till användning för uppgivet ändamål. Motionärerna uttalar vidare, att stödet ej bör begagnas som instrument för att centralt dirigera företagens lokalisering i annan mån än som följer av att en väsentlig del av dessa krediter bör förbehållas företag i landsbygdskommuner och i industriellt svagt utvecklade landsdelar. Utskottet ansluter sig till vad motionärerna anfört på denna punkt.

Till i motionerna uttalade önskemål i fråga om amorteringstiderna kan utskottet ansluta sig. Beträffande lån till fastigheter och dyrbar maskinutrustning bör sålunda i vissa fall en längre amorteringstid än tio år kunna medges. Hinder bör ej möta, att i undantagsfall, då särskilda skäl därtill föreligger, befrielse från amorteringsskyldighet lämnas under de första åren av lånens löptid.

I propositionen föreslås, att i de län där företagareföreningar är lokalorgan, kreditgarantier skall beviljas endast för lån, som överstiger det belopp av 40 000 kronor, som utgör gränsen för företagareföreningarnas underställningsfria utlåningsrätt. Denna bestämmelse kan, som motionärerna framhåller, medföra, att de län som har företagareföreningar med utlåningsrätt, får en mindre andel av de ökade kreditmöjligheterna än län där riks-

bankskontoren blir lokalorgan. Departementschefen förutsätter visserligen, att minimibeloppen för kreditgarantier i län med företagareföreningar som lokalorgan skall kunna jämkas uppåt eller nedåt. Härigenom skulle möjligheter ges att genom en jämkning av gränsen nedåt överföra större del av långivningen till kreditgarantier och därigenom ge området en ökad andel av kreditmöjligheterna. Men denna utväg förutsätter, som motionärerna påpekat, att avgörandena i fler låneärenden överföres från företagareföreningarna till Kungl. Maj:t och leder alltså till en ytterligare centralisering av lånebesluten. Enligt utskottets mening bör därför Kungl. Maj:t pröva motionärernas förslag om att ge företagareföreningarna möjlighet att i mån av behov och med beslutanderätt inom av Kungl. Maj:t medgivna ramar, ge kreditgarantier även för lån understigande den för företagareföreningarna underställningsfria utlåningsgränsen.

I samband med behandlingen av förevarande proposition har utskottet upptagit motionerna I: 225 och II: 289, i vilka hemställts dels om ändring av 46 § banklagen i syfte att möjliggöra blancokrediter om högst 50 000 kronor till idkare av hantverk och småindustri, dels att riksdagen måtte uttala att kreditrestriktionerna tillämpas på ett sådant sätt att nya och mindre företag i kredithänseende icke försattes i mindre gynnsamt läge än andra företag.

Under Kungl. Maj:ts prövning ligger för närvarande ett förslag från banklagssakkunniga om ändring av gällande banklag. Förslaget innebär bland annat att bankerna skulle få rätt att bevilja s. k. blancokrediter till idkare av hantverk och småindustri intill ett belopp av 50 000 kronor. Genomförandet av detta förslag skulle enligt utskottets mening tillsammans med övriga här behandlade åtgärder på ett verksamt sätt bidra till att lösa småföretagsamhetens kreditproblem. Då utskottet icke finner det nödvändigt att uppskjuta ett beslut på denna punkt till dess hela frågan om banklagstiftningen kommer upp till behandling i riksdagen, vill utskottet förorda bifall till motionerna i vad de avser detta förslag.

Sedan banklagssakkunnigas förslag framlades har emellertid pris- och kostnadsläget avsevärt förändrats och man bör därför inom en nära framtid överväga en höjning av maximibeloppet för blancokrediterna.

Småföretagsamheten har under de senaste åren haft stora problem att brottas med. Kreditrestriktioner, skatteregler och byggnadsreglering har försvårat nyetableringar och utvidgningar av företagen. Utskottet hälsar därför med tillfredsställelse de nu framlagda förslagen, som enligt utskottets mening i större utsträckning än hittills skapar möjligheter till konkurrens på lika villkor med de större företagen. I motionerna I: 225 och II: 289 har begärts ett uttalande om att kreditrestriktionerna, så länge desamma består, bör tillämpas på ett sådant sätt, att nya och mindre företag i kredithänseende icke försattes i mindre gynnsamt läge än andra företag. Denna princip finner utskottet så självklar att den inte här behöver särskilt understrykas.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen

- 1) måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition,
- 2) med anledning av motionen I: 225 och II: 289 måtte antaga följande

Förslag

till

**lag om ändring av 46 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74)
om bankrörelse.**

Härigenom förordnas, att 46 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

Bankaktiebolag — — — ej erhållits; samt

4. kredit utan särskild säkerhet till ett belopp i varje särskilt fall av högst 50 000 kronor och sammanlagt högst en tiondel av bankbolagets eget kapital lämnas idkare av hantverk eller småindustri.

I fråga om — — — ikläder sig.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1954.

3) måtte anse motionerna I: 541 och II: 691 besvarade med vad utskottet ovan anført.